

Editorial

Drazí čtenáři, dostáváte do rukou sborník přednášek ze IV. symposia kanonického práva v brněnské diecézi. Téma tohoto symposia bylo zaměřeno na prohloubení nauky a jurisprudence ohledně kán. 1095 CIC, jak si účastníci přáli při hodnocení předchozího symposia, a je to pochopitelné, protože se na soudech nejvíce setkávají s tímto důvodem neplatnosti manželství.

Žijeme v době, která vyzývá k radikálnímu obratu. Více, než to, co se říká, tedy explicitně vyjadřuje, rozhoduje to, o čem se mlčí. Je to mentalita mnoha odsouzení bez soudu. Člověk, který se dnes snaží žít podle zásad Kristova evangelia, pozvání ke štěstí, k uskutečnění *telos*, tedy cíle člověka, propadá strachu, plynoucího z relativizace základních morálních a právních principů. Svatý Jan Pavel II., kterému leželo na srdci správné vysvětlení encykliky *Humanæ vitæ* ohledně manželské lásky a nerozlučitelnosti manželství, nám odkázal dědictví bránit pravdu o manželství, *veritas matrimonii*. Dnes především oslabení kolegiálnosti, velkého tématu II. vatikánského koncilu, způsobuje obtíže mezi jednotlivými disciplínami teologie a práva, čehož důsledkem je relativismus, protože když chybí znalost základů víry, nemohou být správně uspořádány jednotlivé pravdy a snadno se sklouzne k utilitářství nebo k pouhým „pastoračním pocitům“. Pro porozumění si propůjčím jednu událost ze života Jana Pavla II. V době, kdy byl profesorem v Lublinu a jako kněz a později biskup byl sledován tajnou policií, byl někdy okolnostmi přiměn zkoušet své studenty i na veřejných místech. Tak se také stalo, když jedenkrát v parku zkoušel dnes již profesora Stanisława Grygiela (který vyprávěl tuto událost), že se kolokvium protáhlo, a tehdy ještě student Stanisław si uvědomil, že zavřeli bránu do parku. Zneklidněl a sdělil svou obavu Karlu Wojtylovi. Ten ho ovšem uklidnil. Řekl mu: „*Neboj se, já vím, kde je díra v plotě a čekám ještě na dalšího studenta, který má přijít.*“ Bylo to ono „neboj se“ které Jan Pavel II. po svém zvolení papežem řekl celému světu. A je to „neboj se“, které zní do dnešních časů, kdy se jeví, jakoby církve v určité panice hledala východiska. A je východisko? Vrátime-li se k učení dnes již svatého Jana Pavla II., shledáme, že jeho řešení se zrodilo z blízkosti k člověku v jeho extrémní situaci, blízkosti jeho utrpení, jeho ranám. Jedná se však o blízkost nejoriginálnější zkušenosti člověka, kterou není primárně jeho zraněnost, ale to, že je chtěn a milován Bohem a že je také schopen odpovědi lásky. Proto spíš, než zraněnost člověka viděl jeho velikost,

díky vykupitelské milosti Ježíše Krista. V tomto smyslu hovořil o „víře v člověka“. Pokud budeme vidět člověka omezeně, pouze v jeho zraněnosti, křehkosti a ne v celistvosti jeho povolání k lásce, nutně upadneme do alibistického hledání ospravedlnění lidské hříšnosti. Je zde nebezpečí, že takto ztratíme víru ve schopnost člověka zbudovat velký a krásný život, ten, který od počátku Bůh pro něho zamýšlel. Pravda, obsažená v nauce a právu církve je pravda o lásce. A láska potřebuje pravdu, aby mohla překonat pouhé emoce a vytrvat v čase, jak nás učí papež František v encyklice *Lumen Fidei*. Mluvit o prioritě pastorače nad naukou a právem by znamenalo dát je do opozice a vzepřít se učení papeže Františka, které nám předkládá zvláště v prvních svých encyklikách. Pro pochopení logiky pravé pastorače je potřeba naučit se rozumět „hudbě vykoupění“, jak o ní hovořil sv. Jan Pavel II. v encyklice *Veritatis splendor*. Naproti tomu by bylo anti-pastorační volbou adaptovat Boží přikázání, vepsaná do stvoření (tj. přirozený zákon), slabostem člověka. Jednalo by se totiž o obrácenou formu tzv. „morálního pelagianismu“, který je často odsuzován papežem Františkem. Podle jeho slov: „*Opakem vtělení Krista je gnosticismus a neopelagianismus. Ty jsou postaveny na ,domnělé věroučné či disciplinární jistotě, která vede k narcistnímu a autoritářskému elitářství*“ (EG 94). *Ratio Dei* se musí živit modlitbou (*oratio coram Deo*) a ústit do *adoratio*. Stále přetrvávající relikty pelagianismu a gnosticismu se ukazují v chybící víře v Boha, ale také v člověka; důsledkem je zřeknutí se toho, aby se věřilo v obnovující sílu milosti, jak o ní učí křesťanská antropologie. Tyto pravdy jsou velmi důležité, zvláště když se zabýváme neschopností rozvážit a převzít a naplnit manželské závazky (viz kán. 1095 CIC). Jinak bychom jakoukoli těžkost snadno označili za neschopnost. Propadneme-li pokušení práva bez víry, psychologie bez křesťanské antropologie, riskujeme znesvěcení pravdy o manželství a zprofanování svátosti manželství. Prosím, mějte při četbě článků sborníku tyto principy na mysli. Přeji Vám, aby studium textů bylo pro Vás velmi prospěšné a obohacující ve Vašem profesním rozvoji.

V tradiční modlitbě před rozhodnutím, kterou se modlí soudci před vynesením rozhodnutí (tataž modlitba se modlíla při II. vatikánském koncilu a modlí se při všech shromážděních biskupů apod.) prosí Boha, který miluje řád a pokoj, aby nebyla porušena spravedlnost, a aby nebyli svedeni na scestí nevědomosti, aby je neuvedly do pochybnosti lidské ohledy, nebo aby je nepokazil ve spravedlivém úsudku přijatý úřad nebo vliv osob. Přeji nám všem v duchu této modlitby, ať nás Bůh pevně sevře svým darem milosti, abychom byli jedno s ním a aby nás nic neodklonilo od pravdy, abychom uměli zároveň skloubit dobrotu a neoblomnost, tzn. pastorační lásku.

Mons. Karel Orlita
prezident akademie